

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ “СВ.КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ДИСЦИПЛИНА: ИСТОРИЯ НА КАВКАЗКИТЕ НАРОДИ
СТАТУТ НА ДИСЦИПЛИНАТА: ЗАДЪЛЖИТЕЛНА
СПЕЦИАЛНОСТ: АРМЕНИСТИКА И КАВКАЗОЛОГИЯ
СТЕПЕН НА ОБУЧЕНИЕ : БАКАЛАВЪР
ФАКУЛТЕТ: ФКНФ
КАТЕДРА: КЛАСИЧЕСКИ ИЗТОК

2008

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ПО ДИСЦИПЛИНАТА : ИСТОРИЯ НА КАВКАЗКИТЕ НАРОДИ

Вид на занятията	Семестър	Хорариум		Кредити
		Седмично	Общо	
А. Лекции	7+8	2	60	2/2+1 к.р.
Б. Упражнения				
Изпит	к.р. + изпит			8

АНОТАЦИЯ НА УЧЕБНАТА ДИСЦИПЛИНА

Кавказ е бил столетия наред не само между Азия и Европа, но и нещо като вълнолом и гара разпределителна за народите. През VIII век пр.Хр. от изток прииждат кимерийци, столетие по-късно идват скитите, за да бъдат покорени през III век пр.Хр. от сарматите. От другата, южната страна на Кавказкия хребет съвременни на тези ираноезични племена са етносите от картвелската група, залегнали в основата на грузинската народност и ираноезичното население на Кавказка Албания, съществувала на територията на днешен Азербайджан. Между тях е бил и е арменският етнически масив.

Между III век пр.Хр. и края на IV век сл.Хр. изворите за историята на народите южно и северно от Кавказ са ограничени. Епизодични данни за племенните общности и групи са оставили някои антични автори. Арменският автор Мовсес Хоренаци за времето на 80-те години на II век сл.Хр. споменава като севернокавказки обитатели и българи, барсили и хазари.

Нашествието на хуните от 70-те години на IV век и едновременният персийски натиск от юг довеждат не само до фрагментиране на етническата карта на кавказкия регион, но и до прилив на много номадски групи от североизток. На юг Грузия, Армения и Кавказка Албания попадат под персийско върховенство, което през VII-VIII век е заменено от арабско. Етносите и народите северно от Кавказ се намират под хазарско върховенство чак до 967 г.

Единадесетото столетие довежда до важни промени в региона – Армения губи своята независимост, като попада първо под византийска, после под селджукска власт, Грузия, напротив, укрепва и се утвърждава като център на съпротивата на южнокавказките народи срещу ислямското нашествие, земите на Кавказка Албания се тюркизират. На север от Кавказ новодошлите печенежки и кумански (къпчашки) вълни изтикваат старите народи към самата планина и смесването им поражда известните днес многобройни етнически групи. През XVIII-XIX век те попадат под властта на Русия. Подобна е и съдбата на грузинци, азери и арменци – в началото на XIX век техните земи са включени като губернии в Руската империя. Руското господство макар и прекъснато за 2 години от краха на царска Русия в 1918 г., се задържа чак до 1991 г., когато южно от Кавказ се отделят суверенните републики Армения, Грузия и Азербайджан. Народите и етносите северно от Кавказ и днес са част от Руската федерация.

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

А.ЛЕКЦИИ

Раздел I

1. Географска характеристика на Кавказ и прилежащите му земи.
2. Земите на Кавказ и северно от него в периода VIII век пр.Хр. – IV век. сл. Хр. по данни на антични и арменски автори. Кимерийци, скити, сармати, българи, барсилы, хазари.
3. Северен Кавказ между хунското нашествие и нахлуването на куманите (IV-XI век).
4. Северен Кавказ до включването му в състава на Руската империя.
5. Съпротивата на севернокавказките народи срещу руската експанзия. Северен Кавказ до Октомврийската революция.

Раздел II

1. Възникване на Колхида и Иберия. Най-древна история на Грузия. Римските нашествия в Колхида и Иберия.
2. Християнизация на Грузия. Налагане на персийското върховенство.
3. Арабската хегемония над Грузия
4. Обединение на Грузия в IX век и укрепване на средновековната грузинска държава. Управление на цар Давид Строителя.

5. Златният век на Грузия. Царица Тамара (XII-XIII век)
6. Грузия под властта на монголите (XIII –нач. на XVI век).
7. Между персийския чук и турската наковалня.
8. Грузия в състава на Руската империя (1810-1917 г.)

Раздел III

1. Кавказка Албания в периода II век пр.Хр – IV век сл.Хр.
2. Съпротивата на Кавказка Албания срещу персийското господство през V-VI век.
3. Кавказка Албания под арабска власт (VII-X век).
4. Тюркизация на земите на днешен Азербайджан. Монголското владичество. Господството на Хулагидите.
5. Азербайджан като провинция на персийската държава на Сефевидите (1501-1736).
6. Азербайджанските ханства (1747-1826).
7. Азербайджан в състава на Руската империя (1803-1916)

Раздел IV

1. Влиянието на византийската култура и цивилизация върху кавказките народи.
2. Народите на Кавказ в представите на българите през XI-XIII век.

Раздел V

1. Севернокавказките народи в рамките на СССР (1920-1991 г.)
2. Грузия като съветска република.
3. Азербайджан като съветска република.
4. Възникването на суверенните републики Грузия и Азербайджан през 1991 г.

Б. УПРАЖНЕНИЯ (не се предвиждат)

В.ИЗПИТИ – оформяне на крайната оценка

1.От семестриален изпит	80 %
2. От текущ контрол (тестове, курс. работи)	20 %

Г.ЛИТЕРАТУРА

1. Буниятов, Зия. Азербайджан в VII–IX вв. Баку, 1965
2. Гадло, В.А. Этническая история Северного Кавказа (IV–X вв.). Л., 1979

3. Голийски, Петър. Българите в Кавказ и Армения (II-X век). С., 2006
4. История Грузии. (в 3 тома)
5. История древнего мира, М., 1989
6. История Востока. М., “Восточная литература”, 2002
7. История Азербайджана. Баку, 1958
8. История Азербайджана с древнейших времён до начала XX в. - Баку: ЭЛМ, 1995
9. История, география и этнография Дагестана XVIII–XIX вв. Архивные материалы. М., 1958
10. История Кабардино-Балкарской АССР с древнейших времен до Великой Октябрьской социалистической революции. М., 1976
11. Ломоури, Н.Ю. Грузино-римские взаимоотношения. Часть 1-2. Политические взаимоотношения. Тбилиси, 1981
12. Магомедов, Расул. История Дагестана. С древнейших времен до конца XIX века. Махачкала, 1968
13. Мамедова, Фарида. Политическая история и историческая география Кавказской Албании. Баку, 1986
14. Обращение Грузии. Пер. Е.С. Такайшвили. Тбилиси. Мецниереба, 1989.
15. Плетнева, С. Половцы. М., 1990
16. Сотавов, Н.-П. Северный Кавказ в русско-иранских и в русско-турецких отношениях XVIII в. М., 1991
17. Федоров, Яков; Федотов, Гаджи. Ранние турки на Северном Кавказе. М., 1978 г.
18. Хрушкова, Л. Раннехристианские памятники Восточного Причерноморья IV-VII века. М., 2002

Изготвил:
Доц. д-р Цветелин Степанов